

§ 1.

Fremtidig maa intet nu bestaaende særskilt matriculeret Husmandsbrug enten ved Salg, Købte, Leje, Forpagtning, eller paa anden Maade henlægges til eller dyrkes sammen med andet Jordbrug, hvis Størrelse udgør 1 Tønde Hartkorn eller mere, medmindre der i samme Kommune udlægges Jord til en anden Huslod med et Tilliggende af lige saa meget Hartkorn, og denne Jord enten bebygges eller henlægges til et jordløst Hus. Dog skulle Huslodder, hvis Eier tillige er Bruger, eller saadanne, som ere udlagte som Embeds- eller Tjenestejord for Statens eller Kommunens Bestillingsmænd, kunne bortlejes eller bortforpagtes ogsaa til Dyrkning sammen med Jordbrug paa 1 Tønde Hartkorn og derover, men kun for et Tidsrum af indtil 10 Aar ad Gangen.

§ 2.

Overtredelse af disse Bestemmelser straffes med Bøder til vedkommende Amts-fattigtkasse af 100 Kr. pr. Tønde Land (forholdsvis for mindre) af den paagældende Huslods Størrelse. Disse Bøder lægges af Amtmændene og opkræves aarlig, indtil Fejlen er berigtiget. I Mangel af Betaling kunne Bøderne inddrives ved Udpantning. Amtmændenes Rendelser kunne dog indanses for Domstolene.

Angaaende de i disse Paragraffer foreslaaede Bestemmelser skal Kommissionen bemærke følgende:

Af de statistiske Oplysninger fremgaar det, at der ikke gør sig nogen stærk Bevægelse gældende i Retning af at nedlægge Huse for at kunne indbrage Jorden under større Brug, og at Antallet af tilkomne nye Huse med Jord i alt Fald langt overstiger Antallet af dem, der ere forbundne. Ikke desto mindre ere i Tidens Løb mange Huse nedlagte deriblandt ogsaa saadanne, som ved Sammenlægning af Bøndergaard og desl. ere udlagte som Pligthuse. Disse Huse ere i sin Tid ikke fordrede oprettede som selvstændige Ejendomme, men kun udlagte som selvstændige Jordbrug, hvorfor det for Selvejendomsjorders Vedkommende ikke har været nødvendigt, at de ansattes til særskilt Hartkorn m. v. Pligthusene, der ere udlagte med et Tilliggende af 3 Td. Land Middelfjord til bestandig Vedligeholdelse med Bygninger og Beboere, bør man efter Kommissionens Formening drage Omhu for at bevare, og det skønnes derfor ikke rettere, end at det bør søges konstatere, hvilke Huse der ere udlagte som Pligthuse, hvorhos der, for saa vidt de ere særskilt matriculerede, bør ske Notering i Matriculen om, at de ere Pligthuse.

For saa vidt man i øvrigt maatte finde det nødvendigt ogsaa for andre Husenes Vedkommende at træffe Bestemmelser til Forebyggelse af deres Nedlægning, kan Kommissionen dog ikke anbefale at gaa den i Lovforslagets § 1 anviste Vej, da man maa betragte det som et Indgreb i Ejendomsretten ved Lov at paalægge en saadan Ejendom Baand, som ikke paahvilede den ved dens Overtagelse. I det hele turde Indførelsen af Tvangsbestemmelser paa dette Omraade, som ogsaa erkendt i tidligere Tider, da Spørgsmaalet har været gjort til Genstand for indgaaende Undersøgelse*), ikke være paa sin Plads. Maaſte kunde man, hvor Forholdene særlig opfordrede dertil, søge at sikre de paagældende Ejendommers Bevarelse ved Tilvejebringelsen af en tingløst Deklaration, for hvilken der skulde ydes Ejeren en Erstatning, om hvis Størrelse der i hvert enkelt Tilfælde maatte forhandles med ham. Fremgangsmaaden kunde da være den, at der paa de aarlige Finanslove bevilgedes en Sum til dette Djemed, og at det f. Eks. overdroges den i hvert Amt fungerende Formand for Hovedrets Afløsning efter nærmere Instruks fra Landbrugsministeriet at afslutte Overenskomster med de paagældende Ejere om Tilvejebringelsen af saadanne Deklarationer. Til Besledning med Hensyn til, hvilke Huse Opmærksomheden særlig burde rettes paa, kunde det anbefales at indhente Erklæring fra de paagældende Sogneraad, eventuelt fra de paa Egnen virkende Landbosforeninger. Efter Kommissionens Opfattelse burde en saadan Foranstaltning dog ikke omfatte alle Huse med Jord, da det ingenlunde er dem alle, som det offentlige kan have Interesse i at se bevarede, og særlig finder man Anledning til at fremhæve, at det ikke kan anbefales at søge et saadant Baand

*) Jfr. „De danske Landbosforhold med fortrinligt Hensyn til den danske Bondes i Lovene grundede Forfatning“, populært fremstillede af Werner Usfing, Cancellist i det Kongelige danske Cancelli. Et af det Kgl. Landhusholdningselskab belønnet Pris-skrift. Kjøbenhavn 1847. Se navnlig S. 115 og flg.